

Sør-Fron kommune
Kommunevegen 1
2647 SØR-FRON

Saksbehandler, innvalgstelefon

Lars Martin Hagen, 62 55 12 54
Alexandra Abrahamson, 61 26 60 63
Stein Egil Granli, tlf. 61 26 60 77
Line Andersen, 61 26 60 71

Om opprydding og håndtering av avfall etter ekstremværet "Hans"

Ekstremværet «Hans» har medført større utfordringer enn normalt når det gjelder opprydding og håndtering av avfall. Dessverre har store mengder fôr blitt ødelagt, både på grunn av at rundballer er tatt av flomvann, men også fordi grasarealer har blitt stående under vann som er forurenset. Statsforvalteren vil med dette orientere kommunene nærmere om hvilke regler som gjelder etter forurensnings- og avfallsregelverket og videreformidle informasjon fra Mattilsynet og Miljødirektoratet. Formålet med dette er å bidra til en felles forståelse av regelverket og lette arbeidet i kommunene. Opprydding i verneområder skal gjennomføres i samråd med vernemyndigheten.

Bakgrunn

Statsforvalteren har fått henvendelser fra enkelte landbrukskontor om håndtering av avfall i landbruket etter ekstremværet «Hans». Det dreier seg i første rekke om rundballer der innholdet ikke lenger er egnet som fôr, gras på arealer som har stått under forurenset vann, samt også drivved/-tømmer m.m. som har blitt liggende igjen på jordbruksarealer etter flommen. Det er særlig de store mengdene med organisk avfall som utgjør en utfordring. Eksempelvis anslår Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor at det er tatt opp rund 400 rundballer fra flomvann bare i Ringebu kommune under og etter ekstremværet. De anslår videre at det er mange som vil ta en forsinket 2. slått på oversvømte arealer. Dette kan til sammen utgjøre ca. 3 000 daa, noe som tilsvarer nærmere 6 000 rundballer hvor en stor andel antas ikke egnet til fôr.

Statsforvalteren har ingen full oversikt over situasjonen i Innlandet og sender derfor orientering om håndtering av denne type avfall til alle kommunene i Innlandet. Vi videreformidler her også nærmere veiledning fra Mattilsynet og Miljødirektoratet. Formålet med dette brevet er å bidra til en felles forståelse av regelverket og bidra til effektiv oppfølging fra kommunene.

Generelt om avfallsregelverket

Hvilke regler som gjelder for håndtering av avfallet avhenger av om avfallet er husholdningsavfall eller næringsavfall. Avfall som følge av flommen og oversvømmelsene, som privatpersoner samler

opp, er husholdningsavfall. Kommunen har plikt til å motta husholdningsavfall etter forurensningsloven § 30. Næringsavfall skal i henhold til forurensningsloven § 32 bringes til lovlig avfallsanlegg eller gjennomgå gjenvinning. I særlige tilfeller kan Miljødirektoratet gi samtykke til "annen disponering" av næringsavfall. Et lovlig avfallsanlegg er et avfallsmottak med tillatelse etter forurensningsloven til å ta imot den aktuelle avfallstypen. Ved gjenvinning kommer avfall til nytte (og opphører å være avfall) ved å erstatte materialer som ellers ville blitt brukt, eller at avfallet bearbejdes slik at det kan brukes på nytt (materialgjenvinning).

Når blir graset avfall?

Det er dyreeier som er ansvarlig for at fôret er trygt. Flommen kan ha bidratt til å forurense gras med sykdomsframkallende bakterier og/eller mineralpartikler. Innholdet i mange rundballer som har blitt tatt av flommen, kan også ha blitt ødelagt. Vi gjør også oppmerksom på at flommen kan ha lagt igjen annet avfall som kan være svært skadelig for dyr hvis de får det i seg. Mattilsynet har lagt ut nærmere veiledning om dette på sine nettsider:

- [Ekstremværet «Hans»: Veiledning om fôr, forurensete grasarealer og skadde rundballer | Mattilsynet](https://www.mattilsynet.no/incoming/ekstremvaeret_hans_veiledning_om_for_forurensete_grasarealer_og_skadde_rundballer_|Mattilsynet)
(https://www.mattilsynet.no/incoming/ekstremvaeret_hans_veiledning_om_for_forurensete_grasarealer_og_skadde_rundballer.50835)

Håndtering av organisk avfall

Innsamlet avfall etter flommen og avfall som oppstår i virksomheter, eksempelvis gras som må slås, men ikke er egnet som fôr, er å anse som næringsavfall. Slikt avfall må enten gjennomgå gjenvinning eller leveres til lovlig avfallsanlegg med tillatelse etter forurensningsloven. Dette framgår av forurensningsloven § 32.

Gjenvinning av avfall på egen eiendom

Lokal håndtering av organisk avfall kan ofte være miljømessig den beste løsningen. Det er forbudt å deponere organisk avfall etter forurensningsregelverket (avfallsforskriften kap. 9). Gras som er uegnet som fôr og innholdet i skadede rundballer kan komposteres. Det vil være en form for gjenvinning av avfallet, ved at det omdannes til jord. Det er viktig å følge opp slik kompostering på rett måte, både med tilsats av strukturmateriale og vending av ranker, for å sikre at det skjer en tilfredsstillende omdanning av det organiske materialet. Slik kompostering hos den enkelte landbruksvirksomhet kan skje uten særskilt tillatelse etter forurensningsloven, jf. unntak for vanlig forurensning fra blant annet landbruket i forurensningsloven § 8. Det er likevel viktig at kompostering av organisk avfall skjer på egnede arealer, med god avstand til vann og vassdrag og på flomsikker mark. Ansvarlig virksomhet må også velge egnede arealer med tanke på å redusere risikoen for avrenning fra komposthaugene/-rankene, eventuelt gjennomføre tiltak som kan redusere slik risiko.

Felles anlegg for gjenvinning av avfall fra flere virksomheter

Med de store mengdene etter ekstremværet «Hans», kan det oppstå behov for kompostering i en større skala. Det er begrenset mottakskapasitet på interkommunale avfallsanleggene (lovlig avfallsanlegg) til å ta imot skadede rundballer som er hentet opp av flomvannet. Det kan derfor oppstå behov for at kommunen som planmyndighet bistår aktuelle aktører i å finne egnede arealer der kompostering av rundballer m.m. kan skje i en større skala. Slik virksomhet må være i tråd med arealformålet og ivareta hensynene vi har nevnt over. Når organisk avfall er samlet inn fra flere virksomheter, kan komposteringen ikke lenger gå under unntaket i forurensningsloven § 8 og vil derfor kreve særskilt tillatelse som et avfallsanlegg etter forurensningsloven § 29, jf. § 11. Det er Statsforvalteren som skal behandle søknad om slik tillatelse.

Innsamling og håndtering av trevirke m.m.

På samme måte som gras og annet organisk avfall kan komposteres hos den enkelte landbruksvirksomhet, kan også tørt rydningsvirke o.l. i mindre mengder brennes innenfor unntaket for vanlig forurensning fra landbruket i forurensningsloven § 8. Slik brenning må skje i tråd med eventuell lokal forskrift om åpen brenning mv. Dersom det oppstår behov for å samle sammen drivved og -tømmer o.l. som har blitt liggende igjen på jordbruksarealer etter flommen, må det gjøres en nærmere vurdering av videre håndtering av dette avfallet. Her er det også forurensningsloven § 32 som er gjeldende, med krav om innlevering til lovlig avfallsmottak eller gjenvinning.

Annet avfall og videre opprydding

Alt avfall bør, dersom det er mulig, sorteres i ulike avfallstyper og sendes til materialgjenvinning. Dette innebærer å sende avfallet til et godkjent avfallsmottak som tar imot denne avfallstypen.

Landbruksplast skal sorteres ut og leveres til materialgjenvinning etter forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) kapittel 10a.

Miljødirektoratet har ellers utarbeidet kort informasjon om avfallshåndtering med ansvar og rollefordeling etter forurensningsloven i forbindelse med opprydding etter ekstremværhendelser. Informasjonen inneholder henvisninger til ytterligere veiledning på Miljødirektoratets nettsider. Informasjon er stilet til statsforvalterne, men vi sender den likevel med som vedlegg til dette brevet fordi det inneholder nyttig informasjon også for kommunene.

Miljødirektoratet skriver følgende om kommunenes rolle:

«Kommunen har myndighet for forsøpling i henhold til forurensningsloven § 37 og har ansvar for å følge opp forsøplingsaker i kommunen sin. Kommunene kan pålegge den ansvarlige for forsøplingen å rydde opp eller dekke kostnader noen har hatt til opprydding. I en flomsituasjon vil det være vanskelig å spore hvor avfallet stammer fra, noe som gjør det utfordrende å peke på en ansvarlig for forsøplingen. Kommunene har ikke plikt til å rydde opp i forsøpling hvor det ikke kan pekes på en ansvarlig, og de har heller ikke gebyrinntekter som er ment å dekke slik opprydding. Ved ulovlig forurensning som er knyttet til forsøpling, kan kommunen også gi pålegg etter forurensningsloven § 7 fjerde ledd. Det er behov for å tydeliggjøre ansvar og roller for håndtering av avfall etter ekstremvær ved fremtidige hendelser. Kommunene må selv vurdere hvilke tiltak som er hensiktsmessig å iverksette lokalt.»

Selv om det er gjort en stor innsats mange steder for å hente opp rundballer som ble tatt av flomvann under ekstremværet «Hans», ligger det fortsatt igjen mange rundballer og landbruksplast langs vassdragene våre. Vi vil i den forbindelse gjøre dere oppmerksom på muligheter for å få tilskudd til opprydding fra Handelens miljøfond. Søknader om opprydding av plastforsøpling etter uværet «Hans» behandles fortløpende:

- [Frivillig rydding - Handelens Miljøfond \(handelensmiljofond.no\)](https://handelensmiljofond.no)
(<https://handelensmiljofond.no/sok-stotte/frivillig-rydding>)

Ekstremværet «Hans» har også medført store behov for å rydde opp i jord- og flomskred. I den forbindelse viser Miljødirektoratet til egen veileder M-1243 Disponering av jord og stein som ikke er forurenset:

- [Disponering av jord og stein som ikke er forurenset. - Miljødirektoratet \(miljodirektoratet.no\)](https://miljodirektoratet.no)

(<https://www.miljodirektoratet.no/ansvarsomrader/avfall/for-naringsliv/massehandtering/disponering-av-jord-og-stein-som-ikke-er-forurenset/>)

Forutsetning for disponering av overskytende jord- og steinmasser som ikke er forurenset, er at muligheter for gjenvinning er vurdert og at disponeringen er avklart etter plan- og bygningsloven. Vi minner ellers om at Statsforvalteren i Innlandet krever at alle typer anlegg eller virksomhet som skal ta imot jord- og steinmasser fra flere eksterne kilder, må søke om særskilt tillatelse til denne virksomheten etter forurensningsloven. Kravet omfatter også aktører som allerede driver slik virksomhet.

Spesielt om rydding i verneområder

I verneområder skal rydding av avfall etter ekstremvær alltid skje i samråd med vernemyndigheten. Statsforvalteren har opprettet nærmere dialog med Statens naturoppsyn om kartlegging av blant annet landbruksplast og opprydding i de viktigste naturreservatene våre. Miljødirektoratet ønsker også en oversikt over hvordan ekstremværet har rammet de ulike verneområdene. De har i den forbindelse bedt om innspill fra statsforvaltere og verneområdestyrer om det foreligger behov for opprydding, eller andre tiltak for å gjenopprette tilstanden i områdene. I verneområdene der det foregår jordbruk innenfor vernegrensene, som for eksempel Fåvang naturreservat, kan jordbruket selv rydde inn rundballer og plast som ligger tilgjengelig fra jordene innenfor hjemmelen i den enkelte verneforskriften til å drive jordbruk i området. Hvis fjerning av rundballene ligger vanskelig til, og særlig hvis det kreves fjerning av kratt eller hogst for å komme til, må ryddinga gjøres i samråd med forvaltningsmyndighetene (Statsforvalteren eller kommunene).

Kontaktpersoner hos Statsforvalteren

Enhet for jord og mat:

Lars Martin Hagen, lars.martin.hagen@statsforvalteren.no, tlf. 62 55 12 54

Enhet for naturmangfold og verneområder:

Alexandra Abrahamson, alexandra.abrahamson@statsforvalteren.no, tlf. 61 26 60 63

Enhet for vannforvaltning og forurensning:

Stein Egil Granli, stein.granli@statsforvalteren.no, tlf. 61 26 60 77

Line Andersen, line.andersen@statsforvalteren.no, tlf. 61 26 60 71

Med hilsen

Haavard Elstrand (e.f.)
miljø- og landbruksdirektør

Tore Pedersen
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Håndtering av avfall etter ekstremvær, Miljødirektoratet

Mottakerliste:

Lillehammer kommune	Postboks 986	2626	LILLEHAMMER
Dovre kommune	Kongsvegen 4	2662	DOVRE
Etnedal kommune	Kyrkjevegen 10	2890	ETNEDAL
Gausdal kommune	Vestringsvegen 8	2651	ØSTRE GAUSDAL
Gjøvik kommune	Postboks 630	2810	GJØVIK
Gran kommune	Postboks 41	2714	JAREN
Lesja kommune	Postboks 53	2671	LESJA
Lom kommune	Sognefjellsvegen 6	2686	LOM
Nord-Aurdal kommune	Postboks 143	2901	FAGERNES
Nord-Fron kommune	Nedregate 50	2640	VINSTRÅ
Nordre Land kommune	Postboks 173	2882	DOKKA
Ringebu kommune	Hanstadgate 4	2630	RINGEBU
Sel kommune	Botten Hansens gate 9	2670	OTTA
Skjåk kommune	Moavegen 30	2690	SKJÅK
Søndre Land kommune	Hovsbakken 1	2860	HOV
Sør-Aurdal kommune	Tingvollbakkin 15	2930	BAGN
Sør-Fron kommune	Kommunevegen 1	2647	SØR-FRON
Vang kommune	Tyinvegen 5161	2975	VANG I VALDRES
Vestre Slidre kommune	Slidrevegen 16	2966	SLIDRE
Vestre Toten kommune	Postboks 84	2831	RAUFOSSE
Vågå kommune	Edvard Storms veg 2	2680	VÅGÅ
Østre Toten kommune	Postboks 24	2851	LENA
Øyer kommune	Postboks 4	2637	ØYER
Øystre Slidre kommune	Bygdinvegen 1989	2940	HEGGENES
Alvdal kommune	Gjelen 3	2560	ALVDAL
Eidskog kommune	Postboks 94	2231	SKOTTERUD
Elverum kommune	Postboks 403	2418	ELVERUM
Engerdal kommune	Engerdalsveien 1794	2440	ENGERDAL
Folldal kommune	Gruvvegen 1	2580	FOLLDAL
Grue kommune	Postboks 94	2261	KIRKENÆR
Hamar kommune	Postboks 4063	2306	HAMAR
Kongsvinger kommune	Postboks 900	2226	KONGSVINGER
Løten kommune	Postboks 113	2341	LØTEN
Nord-Odal kommune	Herredsvegen 2	2120	SAGSTUA
Os kommune	Rytrøa 14	2550	OS I ØSTERDALEN
Rendalen kommune	Hanestadveien 1	2484	RENDALEN
Ringsaker kommune	Postboks 13	2381	BRUMUNDDAL
Stange kommune	Postboks 214	2336	STANGE
Stor-Elvdal kommune	Postboks 85	2481	KOPPANG
Sør-Odal kommune	Øgardsvegen 2	2100	SKARNES
Tolga kommune	Brugata 38	2540	TOLGA
Trysil kommune	Postboks 200	2421	TRYSIL
Tynset kommune	Torvgata 1	2500	TYNSET
Våler kommune	Vålgutua 251	2436	VÅLER I SOLØR
Åmot kommune	Postboks 65	2451	RENA
Åsnes kommune	Rådhusgata 1	2270	FLISA